

Sygn. akt I C 699/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 lipca 2013r.

Sąd Okręgowy Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Sądu Okręgowego Zofia Homa

protokolant sekr. protokolant sądowy Katarzyna Golubińska

po rozpoznaniu w dniu 2 lipca 2013r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości M. M. (1)

przeciwko (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w C.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

I. uznaje za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości M. M. (1) prowadzącą działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w K. i zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym wierzytelności, oświadczenie złożone w dniu 1 grudnia 2011 roku przez M. M. (1) w formie aktu notarialnego za rep. A nr (...) przed Notariuszem A. K. o ustanowieniu na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C. hipoteki do kwoty 1 000 000,00 zł. na prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...), wraz z prawem własności budynków na niej posadowionych, stanowiących odrębną własność, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kielcach, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...);

II. zasądza od pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w C. na rzecz powoda Syndyka Masy Upadłości M. M. (1) kwotę 7217,00 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sygn. akt I C 699/12

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 29 sierpnia 2012 roku wniesionym przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. powód Syndyk Masy Upadłości M. M. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w K. domagał się na podstawie art. 527 k.c. w zw. z art. 132 ust. 1 ustawy Prawo upadłościowe i naprawcze, o uznanie za bezskuteczne w stosunku do masy upadłości M. M. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w K. i zgłoszonych w postępowaniu upadłościowym wierzytelności, oświadczenia złożonego w dniu 1 grudnia 2011 roku przez M. M. (1) w formie aktu notarialnego za nr rep. A nr (...) przed notariuszem A. K. o ustanowieniu na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. hipoteki do kwoty 1 000 000,00 zł. na prawie użytkowania wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...), wraz z prawem własności budynków na niej posadowionych, stanowiących odrębną własność, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kielcach, VI Wydział ksiąg wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...) oraz kosztów postępowania.

W uzasadnieniu pozwu powód podał, że M. M. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) w K. oraz (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. jako przedsiębiorcy pozostawali ze sobą w stałych

stosunkach gospodarczych. Współpraca pomiędzy tymi podmiotami trwała na pewno od 27 października 2010r. W wyniku prowadzenia tej współpracy powstało zadłużenie Upadłego względem (...) w kwocie 890 888,36zł. Upadły przestał regulować swoje zobowiązania wobec pozwanego już na początku sierpnia 2011roku. W związku z tym w dniu 18 listopada 2011r. pomiędzy stronami zawarte zostało porozumienie w sprawie warunków spłaty zadłużenia. Pozwany rozłożył je na cztery raty, które miały zostać uiszczone ostatecznie do 15 stycznia 2012r. Ponadto strony ustaliły, że (...) zabezpieczy spłatę uznanego zadłużenia poprzez ustanowienie hipoteki do kwoty 1 000 000,00zł. na prawie użytkownictwa wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...) wraz z prawem własności budynków na niej posadowionych, stanowiących odrębną własność, dla której Sąd Rejonowy w Kielcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...). Oświadczenie o ustanowieniu hipoteki zostało złożone przez upadłego w dniu 1 grudnia 2011 roku przed notariuszem A. K.. W dniu 21 grudnia 2011roku Sąd Wieczystoksięgowy dokonał wpisu przedmiotowej hipoteki do księgi wieczystej prowadzonej dla nieruchomości. Na dzień złożenia niniejszego powództwa nieruchomość zabezpiecza trzy wierzytelności. W dniu 19 stycznia 2012r. (...) złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu. Ponadto powód wskazał, że niezależnie od złożonego wniosku o ogłoszenie upadłości, stan niewypłacalności (...) istniał już w chwili zawarcia porozumienia oraz złożenia oświadczenia o ustanowieniu hipoteki na rzecz (...). Postanowieniem z dnia 29 lutego 2012r. Sąd Rejonowy w Kielcach, V Wydział Gospodarczy ogłosił upadłość M. M. (1) z możliwością zawarcia układu. Następnie pismem z dnia 12 marca 2012r. (...) wniósł o ogłoszenie upadłości obejmującej likwidację majątku. Postanowieniem z dnia 16 marca 2012r. Sąd Rejonowy w Kielcach zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego na postępowanie obejmujące likwidację majątku. Wartość likwidacyjna całego majątku przedsiębiorstwa wynosiła 2 488 900,00zł., natomiast zobowiązanie upadłego wynosiły 7 788 940,15zł. Majątek wchodzący w skład masy upadłości nie wystarczy na zaspokojenie przeważającej części wierzytelności.

Podniósł, że M. M. (1) składając oświadczenie o ustanowieniu hipoteki działał ze świadomością pokrzywdzenie wierzycieli. (...) natomiast, doskonale zdawał sobie sprawę z fatalnej sytuacji finansowej (...). Wynika to wprost z korespondencji e- mailowej z dnia 26 października 2011r. w której pełnomocnik pozwanego przyznała, że w ocenie (...) sytuacja finansowa (...) jest bardzo skomplikowana i trudna, co miało stanowić bezpośrednie zagrożenie dla zapłaty całości ceny zakupionych wyrobów. Skoro zatem pozwany wiedział o kłopotach upadłego, tym samym miał pozytywną wiedzę co do tego, że ustanowienie hipoteki na prawie do nieruchomości spowoduje pokrzywdzenie pozostałych wierzycieli. Pozwany miał możliwość, przy zachowaniu należytej staranności, uzyskanie informacji pozwalających na poznanie wszelkich aspektów zaskarżonej czynności prawnej.

Pozwany (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. wniósł o oddalenie powództwa podnosząc, że z upadłym M. M. (1) wiązała go krótkotrwała współpraca gospodarcza. Współpraca ta dotyczyła czterech kontraktów realizowanych przez upadłego. Ze względu na panujący kryzys finansowy a także opóźnienia w płatnościach kontrahentów M. M. (1), niekiedy regulował on swoje zobowiązania w stosunku do pozwanego z opóźnieniem. Jednakże dostarczane przez niego dokumenty finansowe, mające uwiarygodnić realność planów spłat zobowiązań, nie wskazywały, iż M. M. (1) jest niewypłacalny. Wskazał, że pozwany dochował należytej staranności i podejmował działania mające na celu zweryfikowanie sytuacji finansowej upadłego. W świetle informacji przekazywanych przez upadłego i jego pełnomocnika, przedstawionych pozwanemu dokumentów oraz wartości realizowanych przez upadłego kontraktów, sytuacja upadłego nie dawała podstaw do przyjęcia, iż jest on, bądź w najbliższym czasie stanie się niewypłacalny. Jednocześnie, ze względu na istniejące opóźnienia w płatnościach, pozwany rozważał możliwość wystąpienia do Sądu z pozwem o zapłatę, upadły natomiast wystąpił z propozycją ustanowienia zabezpieczeń roszczeń. W następstwie prowadzonych rozmów, doszło między stronami do zawarcia w dniu 18 listopada 2011r. porozumienia w wykonaniu którego upadły w dniu 1 grudnia 2011r. złożył oświadczenie o ustanowieniu hipoteki oraz poddaniu się rygorowi egzekucji. Pozwany wskazał, że nawet w 2012r. nic nie wskazywało na to, że M. M. (1) ogłosi upadłość.

W piśmie procesowym z dnia 3 grudnia 2012roku powód podał, że dokumenty dołączone do odpowiedzi na pozew świadczą o złej kondycji finansowej upadłego na dzień 30 września 2011roku. Nawet gdyby upadły przeznaczył cały zysk osiągnięty do 30 września 2011r. tj. 20 235,32zł. to i tak nie mógłby zaspokoić wszystkich zobowiązań wobec (...), które na koniec października 2011roku wynosiły łącznie 890 888,36zł. i ponad czterokrotnie przekraczały

osiągnięte zyski. Również w piśmie z 21 października 2011r. upadły wskazał, że wszczęcie egzekucji przez (...) z majątku upadłego uniemożliwi mu regulowanie rat kredytu i doprowadzi do jego niewypłacalności. Ponadto wskazał, że całość uznanego w porozumieniu z dnia 18 listopada 2011r. zadłużenia miała zostać zapłacona do dnia 15 stycznia 2012r., zaś wpłata w styczniu 2012r. kwoty 30 000,00zł. nie zmienia faktu niewypłacalności upadłego. Wskazał, że ustanowienie hipoteki doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli upadłego, albowiem (...) uzyskał pierwszeństwo zaspokojenia się z nieruchomości przed wszystkimi osobistymi wierzycielami upadłego (pismo k. 413 – 420).

Uchwałą nr 3 Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy (...) S.A. z siedzibą w C. z dnia 10 grudnia 2012r. nastąpiło połączenie spółek (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w (...) S.A. z siedzibą w C. (odpis z KRS k. 441 – 452).

W piśmie procesowym z dnia 21 stycznia 2013r. pozwany wskazał przede wszystkim, że konieczność wystąpienia na drogę postępowania sądowego bądź uzyskania zabezpieczenia wynikała z procedur obowiązujących w pozwanej spółce, a nie wewnętrznych przeświadczeń pozwanego co do realności zapewnień upadłego dotyczących spłaty zobowiązań (k. 460 – 482).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

M. M. (1) prowadził działalność gospodarczą pod nazwą (...)z siedzibą w K.. W ramach prowadzonej działalności na przełomie lat 2010 – 2011 podjął współpracę z firmą (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P.. Współpraca ta dotyczyła czterech kontraktów realizowanych przez M. M. (1) inwestycji „ Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w Gminie B.” oraz inwestycji „ Rozbudowa wodociągu tranzytowego N.(...)” oraz umowy zawartej z gminą S., której przedmiotem było wybudowanie oczyszczalni ścieków, budynku technicznego, kanalizacji grawitacyjnej i ściekowej, dróg dojazdowych. W dniu 25 października 2010r. M. M. (1) złożył zamówienie dotyczące inwestycji „ Budowa sieci wodociągowej z przyłączami w Gminie B.” na łączną kwotę 68 775,00zł. następne zamówienie złożył w dniu 11 marca 2011r. M. M. (1) zgłaszał (...) zapotrzebowanie na konkretny rodzaj i ilość rur, było ono realizowane w uzgodnionych ilościach i terminach. Należność za te dostawy została uregulowana z opóźnieniem.

W dniu 10 marca 2011r. (...)z M. M. (1) zawarł umowę dostawy Nr (...) której wartość netto wynosiła 2 267 052,50zł. i dotyczyła inwestycji „ rozbudowa wodociągu tranzytowego (...)Zadanie II sieć tranzytowa Ł.- G.- i Zadanie IV wodociąg tranzytowy do S.”

Faktury dla firmy (...) były wystawiane z przedłużonym terminem płatności pierwotne ustalenia zakładały limit kredytu kupieckiego na kwotę 500 000,00zł. z sześćdziesięciodniowym terminem płatności. W trakcie realizacji kontraktu wystąpiły opóźnienia w stosunku do zaplanowanego harmonogramu dostaw i robót. Spowodowało to zaburzenia w realizacji harmonogramu finansowego i problemy w płynnym uzyskiwaniu środków od inwestora. Firma (...) wystąpiła do (...) z wnioskiem o zwiększenie limitu kredytu kupieckiego do 1 000 000,00zł. w zawartej umowie – porozumieniu (...) otrzymał zabezpieczenie wekslowe. Wobec dalszych opóźnień w realizacji kontraktu podjęto rozmowy mające na celu rozłożenie spłaty zobowiązań na dłuższy okres czasu. M. M. (1) informował wówczas Prezesa zarządu (...) o trudnościach finansowych swojej firmy. Był to czerwiec – lipiec 2011r. Dostawa materiałów zakończyła się w sierpniu 2011r. natomiast we wrześniu 2011r. M. M. zaprzestał płacenia za wystawione faktury. W dniu 18 listopada 2011r. pomiędzy (...) a M. M. (1) zawarte zostało porozumienie. W §1 strony ustaliły, że wierzycielowi przysługuje wymagalna wierzytelność w kwocie 890 888,36zł. oraz odsetki ustawowe które na dzień 16 listopada 2011r. wynoszą 19 907,75zł. dłużnik zobowiązał się do spłaty tego zadłużenia w czterech ratach: pierwsza w kwocie 300 000,00zł. płatna do dnia 24 listopada 2011r., druga w kwocie 300 000,00zł. płatna do dnia 12 grudnia 2011r., trzecia w kwocie 290 888,36zł. płatna do dnia 31 grudnia 2011r., czwarta rata płatna do dnia 12 stycznia 2012r. obejmująca kwotę sumy odsetek ustawowych naliczonych od terminu zapłaty wskazanego w danej fakturze opisanej w ust. 2 §1 do dnia zapłaty. W celu zabezpieczenia zapłaty wierzytelności M. M. (1) zobowiązał się do złożenia odpowiedniego oświadczenia w formie aktu notarialnego, w którym ustanowi na rzecz (...) hipotekę na nieruchomości stanowiącej własność dłużnika, położonej w K. oznaczonej numerem ewidencyjnym działki (...), dla której Sąd rejonowy w Kielcach VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr KW (...) do kwoty 1 000 000,00zł. oraz podda się rygorowi

egzekucji zgodnie z art. 777§1 pkt 5 k.p.c. co do zapłaty przedmiotowej wierzytelności do kwoty 1 000 000,00zł. Ponadto ustalono, że w razie nie dokonania przez M. M. (1) ustanowienia hipoteki i nie poddania się egzekucji w terminie do dnia 27 listopada 2011r., całość roszczenia objętego niniejszym porozumieniem stanie się wymagalna natychmiast, wierzyciel będzie miał prawo dochodzenia zaspokojenia swoich roszczeń wraz z odsetkami ustawowymi na zasadach ogólnych na drodze postępowania sądowego i egzekucyjnego(porozumienie k. 79 – 80).

Na dzień 18 listopada 2011r. przeterminowane zobowiązania M. M. (1) wyłącznie z tytułu dostaw towarów i usług wynosiły 5 421 296,14zł. (zestawienie na podstawie ksiąg rachunkowych upadłego k. 122 – 129).

W dniu 1 grudnia 2011r. w K. przed notariuszem A. K., M. M. (1) złożył oświadczenie o ustanowieniu hipoteki, oświadczenie o poddaniu się egzekucji na podstawie art. 777§1 pkt. 5 k.p.c. w formie aktu notarialnego. Repertorium A numer (...). W §3 wyżej opisanego aktu notarialnego M. M. (1) ustanowił na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. na prawie wieczystego użytkowania nieruchomości położonej w K., stanowiącej działkę ewidencyjną o numerach (...), o obszarze 2 001m² wraz z prawem własności budynków na niej posadowionych hipotekę do kwoty 1 000 000,00zł. na zabezpieczenie wierzytelności pieniężnych wynikających z Porozumienia, w tym z tytułu niezapłaconych faktur szczegółowo opisanych w §1 ust.2 pkt 4 niniejszego aktu notarialnego, należnych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie wierzytelności i kosztów dochodzenia roszczeń, w tym kosztów procesu i kosztów windykacji pozasądowej oraz pozostałych świadczeń ubocznych. Ponadto w §4 wyżej opisanego aktu notarialnego M. M. (1) złożył oświadczenie, że w związku z zobowiązaniem wynikającym co do zapłaty wierzytelności pieniężnych wynikających z Porozumienia, w tym w szczególności wierzytelności z tytułu niezapłaconych faktur, należnych odsetek ustawowych za opóźnienie w zapłacie wierzytelności, kosztów dochodzenia roszczeń, w tym kosztów procesu i kosztów windykacji pozasądowej oraz pozostałych świadczeń ubocznych dobrowolnie poddaje się egzekucji wprost z tego aktu notarialnego na podstawie art. 777§1 pkt. 5 k.p.c. do kwoty 1 000 000,00zł. Ponadto oświadczył, że Spółka może wystąpić o nadanie temu aktowi klauzuli wykonalności w terminie do dnia 31 grudnia 2012r. oraz, że warunkiem prowadzenia egzekucji jest naruszenie obowiązku spłaty zadłużenia względem Spółki – chociażby jednej z rat w terminach szczegółowo określonych w Porozumieniu (akt notarialny k. 81 – 84).

Na dzień 1 grudnia 2011r. przeterminowane zobowiązania (...) wraz ze zobowiązaniami publicznoprawnymi i kredytowymi wynosiły 9 191 923,35zł.(zestawienie sporządzone na podstawie ksiąg rachunkowych upadłego k.131 – 138).

Bilans sporządzony na dzień 31 grudnia 2011r. wykazywał zobowiązania M. M. (1) na kwotę 9 723 332,54zł.(k. 121)

Pismem z dnia 19 stycznia 2012r. M. M. (1) prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą (...) złożył wniosek o ogłoszenie upadłości z możliwością zawarcia układu oraz o pozostawienie upadłemu zarządu własnego nad majątkiem spółki (wniosek k. 106 – 108). Na dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości zobowiązania upadłego wynosiły 7 788 940,15zł. z czego w przeważającej większości były już po terminie płatności (spis wierzycieli na dzień 19 stycznia 2012r. k.110 – 120).

Postanowieniem z dnia 29 lutego 2012r. Sąd rejonowy w Kielcach Wydział V Gospodarczy ogłosił upadłość M. M. (1) prowadzącego działalność gospodarczą po nazwą (...) w K.. Określił, że upadłość prowadzona będzie z możliwością zawarcia układu (postanowienie k. 13).

Postanowieniem z dnia 16 marca 2012r. Sąd Rejonowy w Kielcach zmienił sposób prowadzenia postępowania upadłościowego z postępowania z możliwością zawarcia układu na postępowanie obejmujące likwidację majątku upadłego M. M. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pn (...) w K. (postanowienie k. 14).

Umową z dnia 18 października 2012r. sporządzoną w formie aktu notarialnego przed Notariuszem E. S., Rep. A (...) zawarta pomiędzy T. S.działającym jako Syndyk Masy Upadłości M. M. (1)a J. F.nastąpiła sprzedaż prawa wieczystego użytkowania i odrębnej własności budynków w trybie art. 321 Prawa upadłościowego i naprawczego nieruchomości

gruntowej położonej w K.przy ulicy (...)oznaczonej jako działki ewidencyjne (...) (akta i dokumenty księgi wieczystej k. 219 – 223).

Powyższy stan faktyczny sąd ustalił w oparciu o wskazane wyżej dowody oraz częściowo na podstawie zeznań Prezesa Zarządu pozwanej spółki oraz zeznania świadka M. M. (1). Dowody w postaci dokumentów prywatnych i urzędowych Sąd obdarzył wiarą w całości. Ich prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron, mogły, zatem posłużyć dla weryfikacji zeznań, pod kątem stworzenia łańcucha dowodów niesprzecznych wewnątrz, wzajemnie, logicznie się dopełniających.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Roszczenie powoda zasługuje na uwzględnienie.

Wskazać należy, iż ustawodawca w celu ochrony wierzycieli przed krzywdzącym działaniem dłużnika wprowadził przepisy pozwalające na pozbawienie skuteczności takiego działania. Przepisami mającymi na celu ochronę wierzyciela przed krzywdzącym działaniem dłużnika są przepisy zawarte w księdze III tytułu X kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 527 kodeksu cywilnego, gdy wskutek czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową, każdy z wierzycieli może żądać uznania tej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego jeżeli dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela a osoba trzecia o tym wiedziała lub przy zachowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć.

Przytoczona powyżej regulacja dla skuteczności skargi pauliańskiej przewiduje zatem konieczność kumulatywnego spełnienia następujących warunków:

- dokonania przez dłużnika ważnej czynności prawnej;

- pokrzywdzenia wierzyciela;
- uzyskania przez osobę trzecią korzyści majątkowej, świadomość dłużnika o pokrzywdzeniu wierzyciela;
- świadomości osoby trzeciej o pokrzywdzeniu wierzyciela lub powzięcia takiej informacji przy zachowaniu należytej staranności;
- żądania wierzyciela uznania danej czynności za bezskuteczną w stosunku do niego.

W niniejszej sprawie nie budzi wątpliwości fakt, że M. M. (1) był dłużnikiem (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K.. Okoliczność ta nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Nie kwestionowaną w sprawie jest także okoliczność złożenia w dniu 1 grudnia 2011r. przez dłużnika M. M. (1) prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) oświadczenia w formie aktu notarialnego o ustanowieniu na rzecz (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością hipoteki do kwoty 1 000 000,00zł. na prawie użytkownika wieczystego nieruchomości położonej w K. przy ulicy (...), stanowiącej działkę ewidencyjną o numerze (...) wraz z prawem własności budynków na niej posadowionych, dla której to nieruchomości Sąd Rejonowy w Kielcach, VI Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą numer (...).

Bezspornie wskutek wyżej wymienionej umowy osoba trzecia którą jest w niniejszym postępowaniu pozwany (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością uzyskała korzyść majątkową.

Zwrócić w tym miejscu należy uwagę, iż korzyścią majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. jest nabycie przez osobę trzecią prawa majątkowego przedstawiającego pewną wartość, przy czym drugorzędne znaczenie ma tu cena nabycia tego prawa. Bez znaczenia jest czy dłużnik otrzymał od nabywcy cenę odpowiadającą wartości rynkowej przedmiotu transakcji, czy też niższą. Osoba trzecia uzyskuje korzyść majątkową w rozumieniu art. 527 k.c. także wtedy, gdy płaci za rzecz nabytą od dłużnika cenę odpowiadającą wartości rynkowej nabywanej rzeczy.

Sporną w niniejszej sprawie jest natomiast kwestia czy dłużnik M. M. (1) dokonując czynności prawnej w postaci ustanowienia hipoteki działał w zamiarze pokrzywdzenia innych wierzycieli, ewentualnie czy pokrzywdzenie takie przewidywał.

W doktrynie i orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że do przyjęcia, iż świadomość pokrzywdzenia wierzyciela, o którą chodzi w art. 527 § 1 k.c. towarzyszyła dłużnikowi przy wyzbywaniu się przez niego majątku, wystarczy by dłużnik takie pokrzywdzenie przewidywał w granicach ewentualności (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 stycznia 1995 roku, I ACr 1014/94, OSA 1995/2/6).

Zatem do zaskarżenia dokonanej przez niego czynności wystarczy, by dłużnik zdawał sobie sprawę z pokrzywdzenia wierzycieli, jako wchodzącej w rachubę ewentualności w wypadku ziszczenia się dalszych zdarzeń i wiedział, że w razie ich zajścia wierzyciele z jego majątku nie zostaną zaspokojeni.

W ocenie Sądu zamiar taki dłużnikowi M. M. (1) przypisać należy.

Niewątpliwie w dacie ustanowienia hipoteki na rzecz powoda, przedmiotowa nieruchomość posiadała założoną księgę wieczystą, w której istniały wpisy dotyczące ustanowionych hipotek na rzecz różnych wierzycieli.

Wobec powyższego trudno nie zgodzić się z twierdzeniem, że M. M. (1) z uwagi na kłopoty ze spłatą długu na rzecz powoda nie miał świadomości, iż obciążając hipoteką wartościowy składnik swojego majątku pogłębiają swój stan niewypłacalności i czyni nierealnym wykonanie ciężących na nim zobowiązań. Dla skuteczności skargi pauliańskiej nie jest konieczne, by w zamiarze dłużnika leżało pokrzywdzenie wierzycieli ani też by zamiar ten skierowany był przeciwko określonemu wierzycielowi. Wystarcza świadomość dłużnika, że czynność prawna przez niego dokonana może spowodować dla ogółu wierzycieli niemożność zaspokojenia się. Świadomość ta musi istnieć w chwili dokonania czynności prawnej (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 19 listopada 1997 roku, I ACa 737/97, Apel. W-wa 1998/4/36).

Odnosząc się do przesłanki o jakiej mowa w art. 527 k.c., a mianowicie przesłanki w postaci „ pokrzywdzenia wierzyciela wskutek czynności podjętej przez dłużnika” wskazać należy, iż czynność prawna dłużnika jest uważana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzyciela zawsze wtedy gdy skutkiem tej czynności dłużnik stał się niewypłacalny albo też – stał się niewypłacalny w stopniu wyższym, niż był przed dokonaniem tejże czynności. Ten ostatni człon zawarty w przepisie art. 527 § 2 kc każe przyjąć, że dłużnik niewypłacalny to taki, który przez czynność prawną pomniejsza swoją substancję majątkową, a zatem zwiększając „stopień” swojej niewypłacalności – naraża się na skargę pauliańską, za długi bowiem odpowiada całym swoim majątkiem, wszystkimi jego składnikami (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 18.09.1998r. III CKN 612/97, OSNC 1999/3/56).

Mając na uwadze powyższe rozważania wskazać należy, iż sam fakt dokonania przez dłużnika określonej czynności prawnej nie powoduje naruszenia żadnych praw wierzyciela, o ile ten może zaspokoić swą wierzytelność z innego majątku dłużnika. Dopiero w sytuacji gdy jest to niemożliwe przysługuje mu ochrona przewidziana w art.527k.c. Podstawą do oceny, czy zachodzi pokrzywdzenie wierzycieli wskutek niewypłacalności dłużnika jest chwila, w której wierzyciel wystąpił z żądaniem uznania bezskuteczności czynności prawnej, a nie chwila dokonania tej czynności (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 7 grudnia 1995 roku, I ACr 967/95, Wokanda 1996/10/46).

Kolejną przesłanką wymagającą rozważenia jest wiedza osoby trzeciej o tym, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Powód w toku postępowania wykazał, iż pozwany zawierając porozumienie, w którym M. M. (1) zobowiązał się na ustanowienia na rzecz (...) hipoteki miał świadomość tego, iż czynność ta skutkuje pokrzywdzeniem innych wierzycieli.

Po stronie osoby trzeciej, która z czynności prawnej dłużnika uzyskała korzyść majątkową wymagana jest znajomość nie tylko faktu pokrzywdzenia ale i świadomości dłużnika o tym pokrzywdzeniu. Ustawodawca wprowadził w tym

przypadku domniemanie działające na korzyść wierzyciela występującego ze skargą pauliańską i w § 4 art. 527 kc uznał, iż jeżeli wskutek czynności prawnej dokonanej z pokrzywdzeniem wierzyciela uzyskał korzyść majątkową przedsiębiorca pozostający z dłużnikiem w stałych stosunkach gospodarczych, domniemywa się, że osoba ta wiedziała, że dłużnik działał ze świadomością pokrzywdzenia wierzyciela.

Powód w niniejszej sprawie stał na stanowisku, iż pozwany (...)a obecnie (...)utrzymywał stałe kontakty handlowe z dłużnikiem M. M. (1)a w związku z powyższym w sprawie niniejszej ma zastosowanie domniemanie wynikające z treści art. 527 § 4 k.c.

Fakt ten poparła umowa zawarta między stronami oraz faktury potwierdzających zakup od pozwanego zamówionych rur. W ocenie Sądu fakt stałej współpracy między stronami jest oczywisty, przy czym dla tej sprawy miało to kluczowe znaczenie. Wprawdzie pozwany zaprzeczył jakoby łączyły ich stałe stosunki gospodarcze to zdaniem Sądu udowodniono w tym procesie pozostawania pozwanego z M. M. (1) w stałych stosunkach gospodarczych, czego konsekwencją było nie przyjęcie domniemania z § 4 art. 527 kc, o czym była już mowa powyżej.

Bezskuteczność czynności upadłego "w stosunku do masy upadłości" oznacza w istocie bezskuteczność w stosunku do wszystkich wierzycieli upadłościowych, skoro masa upadłości nie jest podmiotem prawa (art. 127-128 u.p.n.). Powstaje ona z mocy samego prawa jako skutek ogłoszenia upadłości dłużnika, a więc bez potrzeby jej zaskarżania i ewentualny wyrok sądu stwierdzający tę bezskuteczność ma charakter deklaracyjny. Kodeks cywilny nie przewiduje natomiast bezskuteczności czynności prawnych ex lege. Zgodnie z art. 531 § 1 k.c. czynności dłużnika wierzyciel może zaskarżyć skargą pauliańską i wówczas wyrok ma charakter konstytutywny. Legitymacja do zaskarżenia czynności prawnej skargą pauliańską przysługuje każdemu wierzycielowi, natomiast z roszczeniem na podstawie prawa upadłościowego i naprawczego może wystąpić tylko syndyk, nadzorca sądowy lub zarządca bowiem legitymacja procesowa poszczególnych wierzycieli jest w zasadzie wyłączona (art. 132 i 133 p.u.n.). Poza tym ochrona masy upadłości przed czynnościami dłużnika, w przeciwieństwie do uregulowań w kodeksie cywilnym, nie jest zależna od wykazania, że czynność dłużnika miała na celu pokrzywdzenie wierzycieli (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2007 r., IV CSK 184/07, OSNC 2008, nr 12, poz. 142).

Reasumując wskazać należy, iż strona powodowa, która wystąpiła z pozwem o uznanie za bezskuteczne wobec niej oświadczenia złożonego w dniu 1 grudnia 2011r. przez M. M. (1) wykazała przesłanki, iż pozwany (...) Spółka akcyjna z siedzibą w C. przy dokonaniu czynności miał świadomość o pokrzywdzeniu wierzycieli upadłego, w tym w szczególności udowodnił pozostawanie w stałych stosunkach gospodarczych pozwanego z dłużnikami. Jak już wyżej wskazano skuteczność roszczenia o jakim mowa w art. 527 k.c. jest uzależniona od kumulatywnego istnienia wszystkich przesłanek wynikających z tej regulacji.

Mając powyższe na uwadze żądanie zawarte w pozwie należało uwzględnić.

Orzeczenie o kosztach procesu pomiędzy stronami uzasadnia treść przepisu art. 98 k.p.c. zgodnie z którym strona przegrywająca sprawę – w tym przypadku pozwany – obowiązany jest zwrócić przeciwnikowi na jego żądanie koszty procesu, tj. koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony.

Na zasądzoną od pozwanego kwotę tytułem zwrotu kosztów procesu składa się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego, którego wysokość uzasadnia § 6 pkt 7 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.) oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa.

Z tych względów i w oparciu o powołane przepisy Sąd orzekł jak w wyroku.